Työehdot-osasto/Mironen

22.1.2019

Eduskunnan työelämä- ja tasa-arvovaliokunta
TyV@eduskunta.fi

Kuulemistilaisuutenne 23.1.2019

K 22/2018 vp Tasa-arvovaltuutetun kertomus eduskunnalle 2018

Suomen Ammattiliittojen Keskusjärjestö SAK ry lausuu seuraavasti:

Kertomus on kattava ja seikkaperäinen ja antaa realistisen kuvan tasa-arvon tilanteesta Suomessa. Kertomuksessa on käsitelty laajasti työelämää. Tämä on hyvä asia, sillä samapalkkaisuuden toteutuminen ja naisten epätasa-arvo työelämässä ovat merkittäviä ongelmia. Tasa-arvovaltuutettu on nostanut aiheellisesti esiin myös ongelmat raskaus- ja perhevapaasyrjinnässä. Pääosin SAK yhtyy valtuutetun näkemyksiin sekä suosituksiin.

SAK korostaa seuraavia seikkoja:

Tasa-arvovaltuutetun resurssit eivät ole riittävät

Tasa-arvovaltuutetun rooli ja tehtävät ovat merkittäviä sukupuolten välisen tasa-arvon parantamiseksi, mutta nykyiset resurssit eivät ole riittäviä suhteessa sille asetettuihin tehtäviin. Resursseja tulee lisätä.

Suomessa on noin 360 000 yritystä ja lisäksi julkisen sektorin työpaikat, joita valtuutetun tulisi valvoa.

Myös lain valvontaa tulisi lisätä, sillä tarvetta siihen on, kuten kertomuksesta ilmenee. Mutta nykyisillä resursseilla tasa-arvovaltuutettu ei siihen kykene.

Sukupuolivaikutusten arviointi on puutteellista

Hallituksen laki- ja budjettiesityksissä sukupuolivaikutusten arvioinnin tulisi olla automaattista. Esitämme vakavan huolemme, että tätä lähtökohtaa ei ole läheskään aina noudatettu, kuten KIKY-sopimuksen, irtisanomislakivalmistelun taikka työllisyyspolitiikan yhteydessä. Jatkossa hallituksen tulee sitoutua tähän periaatteeseen ja huolehtia siitä, että sukupuolivaikutukset arvioidaan lainvalmistelussa.

Sukupuolivaikutusten arvioinnissa tulee huomioida vaikutukset kaikkiin sukupuoliin. Politiikkatoimilla voi olla hyvinkin erilaisia vaikutuksia eri sukupuoliin, heikommassa asemassa voivat olla myös miehet. Esimerkiksi nuorten miesten syrjäytyminen ja miesten

pitkäaikaistyöttömyys ovat huolestuttavia ilmiöitä, jotka tulee huomioida eri politiikkalohkoilla.

Samapalkka-ohjelmaa ja palkka-avoimuutta on kehitettävä

SAK katsoo, että samapalkkaisuusohjelma tarvitaan myös tulevalla hallituskaudella. Ohjelman tulee olla riittävän kunnianhimoinen ja toimenpiteiden on oltava konkreettisia. Keskusjärjestöjen vaikutuskeinot palkkapolitiikkaan neuvotteluteitse heikentyivät huomattavasti EK:n irtisanouduttua keskustason sopimisesta. Tämän vuoksi ohjelmaan tulee ehdottomasti kytkeä liittotaso mukaan.

Samapalkkaohjelmaa varten on varattava riittävät resurssit, myös ulkopuolisella asiantuntijatyöllä tehtävää tutkimus- ja kehittämistyötä varten. Ohjelmassa tulee mm. määritellä kriteeristö työn samanarvoisuudelle, yli toimialarajojen.

Tässä yhteydessä toteamme, että palkkatasa-arvon parantamisella poistettaisiin osaltaan työelämän vahvaa segrekaatiota. Monet nykyisin naisvaltaiset hoiva- ja palvelualan ammatit saattaisivat olla houkuttelevia koulutusvaihtoehtoja myös useammille pojille, mutta matala palkkataso varmasti osaltaan vaikuttaa ammatin kiinnostavuuteen.

Tasa-arvolakia on kehitettävä

Tasa-arvossa on pitkälti kysymys asenteista ja käyttäytymisestä. Lainsäädäntöä kuitenkin tarvitaan, jos halutaan edistää samapalkkaisuutta ja muuta tasa-arvoa. Työpaikkojen tasa-arvosuunnittelua ja palkkakartoitusta koskevia säännöksiä on tämän vuoksi terävöitettävä.

Työn samanarvoisuuden määrittely yli toimialojen olisi suuri askel kohti periaatetta ”sama palkka samanarvoisesta työstä”. Tähän kehottaa myös Euroopan komission suositus 2014/124/EU, jossa esitetään jäsenvaltioiden selvittävän samanarvoisen työn käsitettä lainsäädännössään.

Lainsäädännöllä määriteltävällä mahdollisimman laajalla työpaikkatason palkka-avoimuudella olisi tervehdyttävä vaikutus palkkatasa-arvolle, se edesauttaisi kumpaakin tavoitetta: sama palkka sekä samasta että samanarvoisesta työstä.

Translaki on uudistettava pikaisesti

On jo korkea aika uudistaa translaki, kuten valtuutettu kertomuksessaan toteaa.

Työehdot-osasto/Mironen 22.1.2019

Perhevapaauudistus on toteutettava pikaisesti ja subjektiivinen päivähoito-oikeus palautettava

Perhevapaiden tasaisemmalla jakautumisella olisi lukuisia positiivisia vaikutuksia työelämälle. Kolmikantaisen perhevapaatyöryhmän työ tulisi käynnistää pikaisesti.

Nykyisellään perhevapaiden käyttö jakautuu Suomessa epätasaisesti vanhempien kesken äitien käyttäessä valtaosan perhevapaista. Perhevapaiden käytön epätasainen jakautuminen heikentää naisten työmarkkina-asemaa, palkka- ja urakehitystä sekä eläkekertymää. Jotta perhevapaiden käyttö jakautuisi tasaisemmin, tarvitaan perhevapaiden kokonaisuudistus. Uudistus tulee kirjata hallitusohjelmaan ja neuvotella yhteistyössä työmarkkinajärjestöjen kanssa. Perhevapaauudistuksella tulee helpottaa työn ja perheen yhteensovittamista sekä lisätä isien osuutta vapaiden käytössä. Perhevapaajärjestelmän on joustettava perheiden tarpeiden ja erilaisten perhetilanteiden mukaan.

Perheen ja työn toimiva yhteensovittaminen edellyttää myös varhaiskasvatuspalvelujen saatavuutta ja laatua. SAK katsoo subjektiivisen päivähoito-oikeuden rajoittamisen epätasa-arvoistavan lapsia vanhempien työllisyystilanteen mukaan sekä pahimmillaan estävän vanhempien työllistymistä. Jotta työn ja perheen yhteensovittaminen tosiasiallisesti onnistuu, täysi subjektiivinen päivähoito-oikeus on palautettava. Lisäksi varhaiskasvatuksen vuorohoitopalvelujen saatavuutta on lisättävä.

Suomen Ammattiliittojen Keskusjärjestö SAK ry

Lisätiedot työympäristö- ja tasa-arvoasioiden asiantuntija Anne Mironen
anne.mironen@sak.fi
puh. 040 718 6421